

EN NY GENERASJON RFID ER KLAR! MULIG Å LESE EN MAPPE MED 8 CD'ER SAMTIDIG

Vi tilbyr nå levering av komplett RFID-installasjon til bibliotek. For BIBLIOFIL-bibliotek er løsningen direkte integrert i biblioteks-systemet.

En RFID-installasjon kan bestå av RFID-brikker for bøker, CD/-DVD og VHS (Video); enheter for skranke og selvbetjening, samt alarmporter. Det tilbys i tillegg en hyllerydder for å kunne foreta søk i, og kontroll av, innhold i hyllene.

Vi har i samarbeid med norske biblioteksystemleverandører besluttet, og tatt i bruk, en norsk standard for bruk av RFID-brikkene. Denne standarden er basert på tilsvarende dansk vedtatt standard, som synes å få stor utbredelse i Europa. Det vil bety at brikker tilhørende et bibliotek også kan leses i et annet bibliotek, for eksempel ved fjernlån.

Bruk av standarden vil også medføre at et bibliotek kan benytte flere leverandører, og at konkurransen i markedet kan fungere. Man kan kjøpe utstyr fra én leverandør, og brikker fra en annen.

Vi har, sammen med TagVision A/S, utviklet programløsninger som styrer kommunikasjon med brikkene direkte fra BiblioFil. Det innebærer 100% integrasjon mellom RFID-utstyret og bibliotek-systemet, noe vi er alene om. Løsningen vi tilbyr kan lese mange enheter samtidig, men for bøker anbefaler vi at det legges en grense på 5 ad gangen, slik at verken lånerne eller skrankemedarbeidere mister oversikten. Ved behandling av for eksempel lydbøker, vil det være en styrke at mapper med inntil 8 brikker kan leses samtidig. Det er også lagt inn en kontroll på at samtlige enheter i mappen er på plass.

SELVBETJENING MED PEKESKJERM

Erfaringer fra andre installasjoner er at publikum i liten grad leser det som står av instruksjoner og meldinger på skjermen. Ved å

bruk pekeskjerm vil dialogen i større grad skje på skjerm, og det blir lettere for publikum å bruke og forstå virkemåten.

Vi tilbyr også levering av pinkode-tastatur, slik at dere kan innføre en mer sikker selvbetjening. Om ønskelig kan også pinkode innføres i skranken.

SELVBETJENINGSMØBLER/-TILPASNING I SKRANKE

Vi tilbyr levering av forskjellige typer møbler for selvbetjening.

HVORFOR RFID?

- Det er innbygget sikkerhet/alarm i brikkene.
- Trygt å innføre selvbetjening fordi en har sikring.
- Spesielt godt egnet for selvbetjening fordi RFID er enkelt å bruke.
- Ergonomisk, med færre løft av bøker og dermed mindre belastningsskader på de ansatte.
- God kontroll på CD/DVD og på bestand.

Tradisjonelt har det blitt levert «søyer» med en stor arbeidsflate, men nytt utstyr gir oss nå mulighet til å tilby praktiske heve- og senkebord. Dette er også svært praktisk for funksjonshemmede og for barn.

Kanskje ønsker dere samtidig å rive ned de tradisjonelle skrankene i biblioteket? Vi kan levere møbler spesialtilpasset for skranken. Vi vil også her anbefale heve- og senkebord, for da kan personalet variere mellom å stå og sitte. Dette kan være et viktig skritt på veien for å kvitte seg med en tradisjonell betjent skranke.

Pekeskjerm (touchscreen) hvor hele pceen er innbygget i skjermen

HVORDAN KOMME I GANG?

Kontakt oss for mer informasjon og eventuell gjennomgang av lokalene for mulig plassering av utstyr. Det må tas hensyn til plassering av alarmport, antenner og lesere i forhold til stålkonstruksjoner (søyer, stålrammer i skranke, osv.). Vi har eget utstyr og kompetanse for måling av forstyrrelser i omgivelsene.

Vi kan gi et prisoverslag i forhold til behovet i deres bibliotek, slik at dere kan starte forberedelsene i budsjettarbeidet, for det er et stort økonomisk løft å innføre RFID-teknologi. Vi mener imidlertid at løsningen nå har så mange muligheter i seg at det absolutt kan anbefales å satse på RFID!

God ergonomi med bruk av heve- og senkebord.

:: leder ::

OM SØKEPORTALER MED NY VRI

BIBLIOFIL har hatt Samsøk i 12 år, helt fra 1994! Riktignok er navnet ikke så gammelt, til begynne med kalte vi det for Multicast, et nokså teknisk og lite brukervennlig begrep. Selv om vi har registrert Samsøk som norsk varemerke, synes våre konkurrenter at navnet er så godt at de gjerne bruker det på egne produkter, noe som kan skape forvirring. Til og med svenskene har

Torkel Hasle
daglig leder

«stjålet» navnet, riktignok med ö, og ingen tjeneste er tilgjengelig for publikum, bare for bibliotekansatte. Er det fortsatt noen som mener at biblioteket er til for bibliotekarene?

Samsøk er utviklet for samtidig søk i flere biblioteksdata-baser, og brukes flittig over det ganske land. Det er etablert regionale samsøk i Oslo/Akershus, Telemark, Vestfold, Hedmark og Oppland og ett samsøk for bildebaser, se <http://samsok.no>.

I tillegg brukes Samsøk av Husbanken, Trondheimsbilder og Lokalhistoriske bildebaser i Oslo.

Vi tror samarbeid om regionale tjenester er veien å gå. Å lage et landsomfattende Samsøk er i og for seg ingen stor oppgave, men vi mener at det vil være uforholdsmessig kostbart og arbeidskrevende å betjene kunder på kryss og tvers over det ganske land. Hensikten med Samsøk er ikke bare å finne, men også å fjernlåne.

Noen svever i den villfarelsen at jo mer man kan søke i, databaser, bibliotekskataloger, fritekst, webresurser, jo bedre er det. Dermed utvikler man en løsning som skal favne alle slike tjenester og tilbyr det som en forbedring. Man kaller det til og med en revolusjon! Dyrt er det også, veldig dyrt!

To av disse løsningene, Google Scholar og Metalib, er evaluert i en svensk undersøkelse, rapporten finner du på <http://tinyurl.com/jawcu>. Konklusjonene er ikke spesielt opplyttende:

«Our study showed that almost half of searches launched in Metalib by users without training resulted in 0 results and a large part of the reason was the expectation that a search was Google-like in nature, in other words keyword searching with quotation marks used to indicate a phrase. Instead Metalib often uses a default phrase search. The result is a disaster. Libraries need to work with Libris and Fujitsu to do whatever possible to change this discrepancy between student expectations and search rules in Metalib otherwise the product will remain seriously flawed.»

Man utvikler altså en løsning som brukerne ikke forstår å bruke, eller som trenger omfattende opplæring først. Vi var selv til stede på en demonstrasjon av Metalib i regi av ABMU, hvor en som hadde jobbet med prosjektet i 2 år på UBO, ikke klarte å utføre et eneste søk som ga treff. Den gang hadde man ikke klart å inkludere Deichmanske bibliotek i fellessøket; det fremsto kun som en lenke. Det gjør det fortsatt etter 3 år, til tross for at Deichman støtter den søkeprotokollen som Metalib er basert på (Z39.50). En annen sak er om man støtter den norske profilen, og det bør jo et produkt som markedsføres i Norge gjøre.

Vi tror at utviklerne her har gått inn i en blindvei, uten å ta utgangspunkt i hva som skal til for å lage en brukervennlig løsning; ikke minst når tjenesten skal kunne benyttes av alle uten forutgående opplæring. Dessuten, hvis man både skal søke i bibliotekskataloger og i fritekstdata-baser, blir det fort mer skitt enn kanel. Prøv f.eks. å finne Annemarta Borgens biografi om sin mann, tittelen er «Deg».

I Google gir dette ca. 76 mill treff! Hvis man avgrenser til norske sider, blir det «bare» 40 mill. treff. Samsøk i Akershus gir 10 treff under Fylkesbiblioteket, og 15 treff på Deichmanske bibliotek. Da søker man på hele tittelen, ikke på ord i tittel, men med avkorting (dvs ikke trunkert).

Google er et utmerket søkeredskap til sitt bruk, men dekker ikke alle behov. Hver oppgave sitt spesialiserte verktøy. Det gjelder også for Samsøk. Det enkleste er ofte det beste.

NYTT SAMSØK

I skrivende stund er et nytt regionalt Samsøk akkurat installert i Vestfold. Snart følger resten av landet. De regionale samsøkene vil bli oppgradert først, deretter alle andre. Dette blir gjort etappevis, slik at vi kan gjøre visse lokale tilpasninger.

Design

Samsøk kommer nå med et helt nytt utseende som vi håper dere vil like.

Med hjelp fra et designbyrå er dette utformet basert på ønsker vi har mottatt fra adhoc-gruppen for Samsøk og andre interesserte. De av dere som var på Bibliofil-brukermøtet i Bergen i sommer, vil nok dra kjensel på mye av det dere ser. Det er selvfølgelig en del ønsker som vi ikke har kunnet oppfylle, men noen kompromisser må man gjøre, både av teknisk og designmessige hensyn.

Søkeside

En av nyhetene i regionalt Samsøk, er søkeforslag. Disse fungerer på samme måte som i websøket. Søkeforslagene baserer seg på data som er innsamlet fra Bibliofilbibliotek i regionen.

Det er to forskjellige søkeskjemaer. Det enkle blir vist som standard i Samsøk for publikum, mens det avanserte blir standard for bibliotekarenes Samsøk. Felles for begge søkeskjemaene er at listen over bibliotek ligger skjult.

Noe dere bibliotekarer raskt vil merke, er at flere av avgrensingsmulighetene i avansert søk ikke kan brukes mot andre enn Bibliofilbibliotek. Det er fordi søkeprotokollen som brukes mot andre bibliotek, ikke kan utføre slike søk. Heldigvis er en del av disse planlagt støttet i en framtidig versjon av protokollen, så problemet vil bli mindre. Vi har likevel valgt å gjøre disse tilgjengelige nå, fordi vi regner nytten som større enn ulempen.

Treffliste

Trefflisten viser ikke lenger treffene fordelt på hvert enkelt bibliotek som

Torkel Hasle

Nytt grensesnitt for åpne regionale Samsøk.

standard. Nå blir i stedet hver tittel vist én gang, og ved å trykke på tittelen, får man se hvilke bibliotek som har boken. Det som vises da er alle titler med samme navn. Vi valgte å bare skille på tittel i trefflisten fordi det gir best oversikt. Denne «postvisningen» kan lukkes ved å trykke på X-en øverst i høyre hjørne. Brukere av nettlesere som følger webstandarder, kan klikke hvor som helst utenfor rammen, så vil den lukke seg. Disse brukerne har også mulighet for å flytte rammen ved å bruke et symbol øverst til venstre. Internet Explorer vil kanskje få denne muligheten i versjon 7, eller versjon

8, avhengig av hvilke javascriptforbedringer Microsoft kommer med.

Andre muligheter

Den gamle måten å vise resultatene på er fremdeles tilgjengelig. Bruk lenken «Bibliotek» i menyen «Fordel på:». Her kan dere også velge å fordele visningen på person. Hvis dere ønsker å endre på søket, finner dere lenken «Vis eller tilpass det du søkte på». Dette vil hente fram et søkeskjema, ferdig utfyllt med det forrige søket.

Dere som kjenner Samsøk fra før, vet at Samsøket henter inntil et visst antall treff fra hvert bibliotek. Slik er

det, av naturlige grunner fortsatt. Søk som gir 1500 treff hos de største bibliotekene vil ta alt for lang tid hvis man henter alle treffene. Derfor er det satt en grense på 50 i utgangspunktet. Ett utslag av dette er at listen over bibliotek av og til ikke vil inneholde de største bibliotekene. Dette betyr ikke bestandig at biblioteket ikke har tittelen, men at søket er for grovt, slik at tittelen ikke har kommet med blant de 50. For titler med isbn-nummer vil det da vises en ekstra lenke, som heter «Trykk her for å sjekke om flere kan ha denne». Denne utfører et nytt søk, på det aktuelle isbn-nummeret, og viser treffene fordelt på bibliotek.

Hensyn til blinde/svaksynte

Nyheter og endringer i dataverdenen kommer vanligvis ordinære brukere til gode, men det bringer også med seg nye utfordringer. Spesielt personer med svekket syn møter store utfordringer i en dataverden hvor alt foregår grafisk. En måte vi forsøker å gjøre Samsøk brukervennlig på, også for denne gruppen, er ved å ha flere skriftstørrelser. Nederst på siden i Samsøk er det lenker til skriftstørrelse. XL er veldig stor skrift.

Forts. side 4

Visning av treffliste basert på titler.

Når dere søker vil dere se at trefflisten oppdaterer seg flere ganger.

Det er fordi det er deres egen nettleser som bygger opp denne trefflisten etter hvert som det kommer svar fra serverne. Dette har den fordelen at trefflisten begynner å vises uten å måtte vente på de trege serverne. Nå er det verdt å nevne at denne fordelen mister dere dersom dere bruker en proxyserver. Det vil se likt ut, men nettleseren deres vil ikke motta noe data før proxyserveren har mottatt alt fra Samsøkserveren. Så hvis dere opplever at det tar både 20 og 30 sekunder før Samsøk svarer, ta kontakt med IT-ansvarlig, og be om å få kontakte Samsøk uten å gå via proxy. Det skal uansett være minimalt med besparelse for kommunen ved å bruke proxy, siden innholdet er dynamisk og derfor aldri skal mellomlagres.

Forts. fra side 3

Ikke alle kan hjelpes med stor skrift. Dette har blitt et mer komplisert problem etter at websider begynte å bli interaktive programmer, hvor endringer på skjermen skjer uten at hele nettsiden må oppfriskes.

Skjermlesere, som Jaws og Windows Eyes, henger ikke helt med i denne utviklingen. Det viser seg at javascript mangler en brukbar måte å fortelle disse programmene at fokus bør flyttes til et nytt element på siden. Ett eksempel er visningen dere får ved å trykke på en tittel i trefflisten. Det har vært en utfordring å finne en måte å gjøre dette innholdet tilgjengelig på også for brukere av leseleser o.l.

Løsningen foreløpig, fram til disse hjelpemidlene blir bedre til å håndtere dynamiske nettsider, er en ekstra tastenarvei, Alt-L. Denne vil vise innholdet i et nytt vindu, noe som Jaws m.fl. kan formidle til brukeren.

Dvs, brukeren blar i trefflisten med tastaturet; når riktig tittel er markert, trykker hun på Enter-tasten, etterfulgt av Alt-L. For å lukke

det nye vinduet, trykker man på Ctrl-W. (Disse varierer litt mellom nettleserne. I Explorer må man også trykke på Enter én gang til etter Alt-L.)

HVA ER RFID?

Hva står de fire bokstavene for?

RFID er en forkortelse for teknologien **R**adio **F**requency **I**Dentification, som brukes til å identifisere fysiske objekter. I Norge har vi brukt betegnelsen Radiobrikker.

Et **RFID**-system består typisk av objekter forsynet med en liten brikke, også kalt tag og chip, som kan avleses av en **RFID**-leser. Brikken inneholder en unik kode, som sendes videre til en datamaskin eller PDA, for eksempel en Bibliofil-tjener.

I våre leveranser av **RFID** vil det være Bibliofil som har de reelle data om det aktuelle objekt som **RFID**-brikken refererer til.

Avleser man en bok som har fått påsatt en brikke, kan man få spesifikke opplysninger om den, på samme måte som en hittil har fått fra en strekkode.

RFID-brikkene har i tillegg et «alarmbit» som er aktivt når enhetene er i biblioteket. Når enheten blir registrert utlånt, blir «alarmbittet» deaktivert, slik at låneren kan gå ut gjennom alarmporten uten at den utløses. Les evt. en mer generell beskrivelse på <http://www.rfidvidensbank.dk>

SKIKKELIG STORE TALL!

Tidligere hadde vi en grense på 2^{32} poster i katalogbasen. Dvs. maks tittelnummer var 2,147,483,648. Dette var enkelt å uttale, «drøyt to milliarder».

Vi har jobbet med å utvide grensa til 2^{64} , og det ser ut til å gå greit. Maks tittelnummer vil nå bli 18,446,744,073,709,551,616. Dvs. 18 trillioner, evt. 18 million billioner. (<http://no.wikipedia.org/wiki/Trillion>)

Hvis vi regner 6 milliarder innbyggere på jorda... så kan hver eneste en katalogisere ca. 8000 baser som Deichmanske. Hvis vi ser bort fra diskplass.

Alle titlene kan selvfølgelig ha 18,446,744,073,709,551,616 eksemplarer hver. Hvis vi legger så mange bøker oppå hverandre..., så ville nok jorda gå tom for skog til papirproduksjon..

UTF-8

Den kryptiske bokstavkombinasjonen UTF-8 er sentral for mye av arbeidet på systemavdelingen om dagen. Som dere vet, er vi nå inne i en periode hvor vi har frosset videreutviklingen av Bibliofil, i påvente av innføringen av UTF-8 som tegnsatt for lagring og kommunikasjon i Bibliofil. Samtidig med denne omleggingen, skaleres vi opp Bibliofil til å håndtere alle tenkelige (og utenkelige) mengder data.

Arbeidet har god framdrift, og vi går nå inn i en periode med intensiv testing av programmene internt. Deretter følger en periode med uttesting hos noen pilotbibliotek.

Vi vil ha en gradvis innfasing av de nye programmene ute på bibliotekene utover høsten. Hvert bibliotek vil bli håndtert separat, med konvertering av data og innlegging av nye programmer. Vi kommer tilbake med mer informasjon når det nærmer seg.

Vis bare ledige

I det vanlige websøket finnes det en parameter som gir mulighet til avkrysningsboks for Vis bare ledige. Harstad bibliotek bl.a. har tatt dette i bruk (<http://www.harstad.folkebibl.no/cgi-bin/websok>).

Alternativt kan man bruke «Tilpass søket» og velge «Vis bare ledige» ved visning av en treffliste. OBS. Denne muligheten finnes bare hvis det er færre enn 200 treff og mer enn en side (standard oppsett).

Tipshjørnet

Tekst og foto:
Bibliotek-Systemer AS
Redaktør: Lill Bjørvik

Trykk:
Printo Unique, Larvik

Postadresse:
Boks 2093, 3255 Larvik
Besøksadresse:
Faret 8, 3271 Larvik
Telefon: 33 11 68 00
Telefax: 33 11 68 22
E-post: firmapost@bibsys.no
www.bibsys.no

BIBLIOTEK[®]
S Y S T E M E R A S